

แนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง

จากการเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ พ.ศ. 2512 เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงการเลือกตั้งครั้ง
หลังสุดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ผู้สมัครรับเลือกตั้งต่าง^{ทั้ง}ใช้จ่ายเงินเพื่อการรณรงค์หาเสียง
เลือกตั้งกันเป็นจำนวนมาก เพื่อหวังชัยชนะในการได้รับเลือก โดยเฉพาะในการ
เลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529 จัดได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีการใช้จ่ายมากที่สุด ซึ่ง ดร. นิยม
ปูลาคำ เลขาธิการสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ประเมินไว้ว่าการเลือกตั้งในครั้งนี มีการใช้จ่าย
เงินทุกประเภทรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,000 ล้านบาท การใช้จ่ายเงินมีในรูปแบบของการแจก
สิ่งของต่าง ๆ อาทิ เช่น เครื่องกีฬา ลอตเตอรี่ เสื้อยืด ลูกโป่ง เครื่องชุดมะพร้าว ฯลฯ
และที่สำคัญที่สุดก็คือ การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อเสียงโดยตรงจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือผ่าน
ระบบหัวคะแนน¹ ถึงแม้ว่าจะได้มี พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522
ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน จะได้กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง
ไว้เป็นจำนวน 350,000 บาท และบังคับให้ผู้สมัครฯ ต้องยื่นรายการค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการ
เลือกตั้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตนสมัครรับเลือกตั้ง ภายใน 3 เดือนหลังจากประกาศผลการ
เลือกตั้งไว้ก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้สมัครฯ ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด
ด้วยกันทั้งนั้น และแสดงหลักฐานที่ไม่ถูกต้องในการใช้จ่ายเงินต่อทางราชการ ดังนั้นจึงได้
มี ส.ส. บางคน ตลอดจนผู้ที่มีความรู้ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ค่าใช้จ่ายเพื่อ
การหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าวไว้หลายประการด้วยกัน ดังนี้

1. การยกเลิกการกำหนดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง
2. การกำหนดวงเงินในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เท่าเดิม
3. การกำหนดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงแต่ปรับจำนวนเงินให้สูงขึ้น

¹เพิ่มพงษ์ เชาวลิต และศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, กลยุทธ์แห่งชัยชนะในสนามเลือกตั้ง:
หาคะแนนอย่างไรให้ได้เป็น ส.ส. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2531, หน้า 52.

14. การกำหนดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง แต่กำหนดโดยออกพระราชกฤษฎีกา เป็นคราว ๆ ไป

การยกเลิกการกำหนดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง

เนื่องจากการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง 350,000 บาท ตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถควบคุมให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้เงินเพื่อการหาเสียงภายในวงเงินที่กำหนดได้ เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจหามาตรการมาตรวจสอบการใช้เงินส่วนที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดได้ จึงเป็นเหตุให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบในด้านการหาเสียงอยู่เสมอ รวมทั้งอาจไม่ใช้ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงที่แท้จริงทั่วทั้งประเทศ เพราะบางเขตเลือกตั้งอาจมีพื้นที่กว้างไกลมากจนไม่อาจจำกัดวงเงินค่าใช้จ่ายเท่าที่กำหนดไว้ และบางเขตเลือกตั้งที่มีพื้นที่ขนาดเล็กอาจใช้จ่ายน้อยกว่าวงเงินที่กฎหมายกำหนด จึงได้มีผู้ที่มีความรู้ อาทิ ส.ส. นักวิชาการ เป็นต้น ได้เสนอความเห็นให้มีการยกเลิกการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงฯ ดังกล่าว รวมทั้งยกเลิกการยื่นรายการค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งต่อทางราชการด้วย มาตั้งแต่ พ.ศ. 2529 อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยให้เหตุผลว่า

1. พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครฯ แต่ละคนไว้ว่าต้องไม่เกิน 350,000 บาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าธรรมเนียมการสมัคร² ซึ่งถ้าหากผู้ใดใช้จ่ายเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ จะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปี³ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครฯ แต่ละคนมักจะใช้จ่ายเงินเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้มาก เพราะการหาเสียงแต่ละครั้งจะต้องใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าอุปกรณ์ต่าง ๆ อาทิ แผ่นป้ายคัทเอ๊าท์ แผ่นใบปลิว ฯลฯ สำหรับการโฆษณาในการหาเสียงเป็นจำนวนมาก จึงสมควรที่จะมีการยกเลิกการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงฯ ดังกล่าว

² พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 32.

³ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 87.

2. ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความประสงค์และตั้งใจอาสาสมัครเป็นผู้รับใช้ชาติและประชาชนอยู่แล้ว จึงไม่ควรที่จะมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งการยื่นรายการค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง มาเป็นภาระแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3. ตั้งแต่ประเทศไทยได้เริ่มมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2476 จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2519 รวม 13 ครั้ง (ก่อนที่จะมีการใช้ พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522) ก็ยังไม่เคยมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงเลือกตั้งไว้เลย

อย่างไรก็ตามข้อเสนอให้มีการยกเลิกการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง ดังกล่าว ก่อให้เกิดกระแสการคัดค้านกันอย่างกว้างขวางทั้ง ส.ส. นักวิชาการ ข้าราชการ สื่อมวลชน และวุฒิสภา โดยให้เหตุผลว่า การปล่อยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างใช้จ่ายในเงินในการหาเสียงโดยไม่มีการกำหนดขอบเขตจำกัด จะมีผลดังนี้

1. จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครฯ ที่มีเงินมาก ใช้เงินเข้ามาทุ่มเทในการหาเสียงและซื้อเสียงจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกว้างขวางมากขึ้น

2. ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนมากหมดความสนใจในอุดมคติทางการเมือง และหันไปฝึกฝนอามิสสินจ้างที่ผู้สมัครฯ ซึ่งมีทุนหนุนหลังหยิบยื่นให้แก่อย่างเดียว จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

3. จะทำให้ระบบพรรคการเมืองไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบไปด้วยนักธุรกิจ และนายทุนที่เข้ามาแสวงผลประโยชน์ทางการเมือง

4. ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องของคนที่มีฐานะดี หรือมีเงินเท่านั้น คนที่มีความรู้ความสามารถจะไม่มีโอกาสเข้ามานั่งในสภา

ดังนั้นถ้าหากมีการยกเลิกการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าว ก็มีผู้ที่ให้ความเห็นหลายท่านเห็นว่า รัฐควรที่จะหามาตรการเพิ่มขึ้นในการดำเนิน

การควบคุม และป้องกันไม่ให้ผู้มีครรับเลือกตั้งแข่งขันการใช้เงินเพื่อการทำเสียงกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยอาจกำหนด ดังนี้:

1. ให้มีการควบคุมค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง กล่าวคือ ให้พรรคการเมืองยื่นรายการค่าใช้จ่ายต่อทางราชการทุกระยะในระหว่างที่มีการเลือกตั้ง อย่างในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น แต่จนท. ของรัฐจะต้องตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายอย่างจริงจังด้วย
2. กำหนดวงเงินที่มีผู้บริจาคให้กับพรรคการเมือง และผู้มีครรับเลือกตั้ง สำหรับใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้มีการกำหนดไว้
3. กำหนดขนาดและจำนวนป้ายโฆษณา เช่น ที่ประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดไว้⁴ หรือห้ามโฆษณาในวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งขณะนี้ยังมีไม่มากนัก อาจแพร่หลายในอนาคต
4. การกำหนดเขตเลือกตั้งไม่ให้ใหญ่จนเกินไป
5. การกำหนดระยะเวลาสำหรับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครให้สั้นลง

นอกจากการที่รัฐจะต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นสำหรับควบคุมผู้สมัครไม่ให้ใช้เงินในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสูงแล้ว รัฐก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจังโดยเฉพาะจนท. จะต้องไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลใด และไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่กระทำผิดกฎหมาย เมื่อพบว่ามีการกระทำผิดตามกฎหมาย ก็รีบดำเนินการติดตามจับกุมมาลงโทษให้ได้ จึงจะสามารถทำให้การแข่งขันการใช้เงินในการทำเสียงเลือกตั้งลดน้อยลงได้ ถ้าหากมีการยกเลิกการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง

⁴Gerald L. Curtis, Eleelion Campaigning Japanese Style.

(New York: Columbia University Press, 1971) pp. 211-219;

2. การกำหนดวงเงินในการหาเสียงเลือกตั้งไว้เท่าเดิม

มีผู้ที่มีความรู้ ตลอดจน ข้าราชการ นักวิชาการ บางท่านต่างให้ความเห็นว่าการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง จำนวน 350,000 บาท ตามพ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเหมาะสมดีอยู่แล้วไม่ควรยกเลิกการกำหนดวงเงินดังกล่าว เพราะยังสามารถที่จะเป็นกรอบของการใช้จ่ายหรือเป็นการปรามผู้สมัครฯ ไม่ให้ใช้เงินเพื่อหาเสียงมาก ซึ่งถ้าปล่อยให้มีการใช้จ่ายโดยเสรีแล้ว จะทำให้ผู้ที่มีอิทธิพลทางการเงินได้เปรียบอย่างมาก และยังเป็น การช่วยป้องกันการจ้างลงคะแนนเสียง และป้องกันมิให้กลุ่มผลประโยชน์ เช่น กลุ่ม โรงงานอุตสาหกรรมและกลุ่มนักธุรกิจต่าง ๆ ใช้อิทธิพลเข้ามาแทรกแซงบทบาททางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยการทุ่มเงินเพื่อซื้อตัวผู้สมัครฯ ไว้ใช้ประโยชน์ส่วนตัวด้วย และในปัจจุบันนี้ก็มีหลายประเทศที่กฎหมายยังกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งเอาไว้ไม่มีการยกเลิก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และอังกฤษ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความเห็นว่า การที่รัฐจะควบคุมให้ผู้สมัครฯ ใช้เงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งภายในวงเงินที่กฎหมายกำหนด 350,000 บาทได้ รัฐควรที่จะต้องดำเนินการรักษากฎหมายอย่างเคร่งครัดจริงจัง และป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้น รวมทั้งให้ความสะดวกและความเสมอภาคแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในการโฆษณาหาเสียงทางวิทยุ โทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ เช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือให้เงินอุดหนุน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

3. การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งแต่ปรับจำนวนเงินให้สูงขึ้น

การที่กฎหมายกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เป็นจำนวน 350,000 บาท มีผู้ให้ความเห็นไว้หลายท่านว่าจำนวนเงินดังกล่าวนี้ไม่เหมาะสมกับสภาพทางการเมืองและ เศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน รวมทั้งไม่สามารถบังคับให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้จ่ายภายในวงเงินที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจาก พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ใช้บังคับในปัจจุบันนี้ในเรื่องเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อหาเสียงเลือกตั้ง เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับมาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 รวมเวลาดังกล่าว 10 ปี โดยที่ไม่มี

การแก้ไขเกี่ยวกับบทบัญญัติเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้เลย อีกทั้งดัชนีค่าครองชีพได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2521-2526 ดัชนีค่าครองชีพได้สูงขึ้นไปประมาณ 50% จึงทำให้ค่าใช้จ่ายของผู้สมัครฯ ในด้านวัสดุอุปกรณ์สำหรับในการหาเสียงเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น⁵ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความเห็นว่าจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของผู้สมัครฯ ที่กฎหมายกำหนดไว้ 350,000 บาทนี้ เหมาะสมสำหรับระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเท่านั้นไม่เหมาะสมกับระบบการเลือกตั้งแบบรวมเขต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสมระหว่างรวมเขต-แบ่งเขต

ดังนั้นผู้ที่มีความเห็นในกรณีดังกล่าวนี้ จึงเห็นว่าควรที่จะมีการปรับจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครฯ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ 350,000 บาทนั้นให้สูงขึ้น โดยพิจารณาพื้นที่ของเขตเลือกตั้ง จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ระยะเวลา และการเอื้ออำนวยของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันซึ่งเปลี่ยนแปลงไป เช่น อาจปรับจาก 350,000 บาท เป็น 500,000 บาท หรือ 1,000,000 บาท เป็นต้น

การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นตามสภาพความเป็นจริงนี้ โดยกำหนดเป็นเขต ๆ ไป เป็นจังหวัดที่มีการเลือกตั้งแบบรวมเขตต้องกำหนดวงเงินจำนวนหนึ่ง จังหวัดที่มีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตก็ต้องกำหนดวงเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งในประเทศไทยนี้ก็ได้มีการกำหนดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยพิจารณาขนาดของเมือง จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และสภาพของเขตเลือกตั้ง เช่น เป็นเขต เมือง ชนบท เป็นต้น แต่การกำหนดรายละเอียดมาก และแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเขตเลือกตั้งมาก เช่นนี้ย่อมไม่สะดวก ต่อการกำหนดลงไว้ในกฎหมายเลือกตั้ง ยิ่งการกำหนดให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงก็คือการปรับให้เข้ากับเหตุการณ์ และความเป็นจริงในแต่ละช่วงเวลา การกำหนดไว้ในกฎหมายเลือกตั้งย่อมไม่อาจทำให้อ่อนตัวเข้ากับความเป็นจริงในแต่ละยุคแต่ละสมัยได้ ทั้งการแก้ไขกฎหมายก็ทำได้ยากอีกด้วย

⁵ เศรษฐพร ตูศรีพิทักษ์ "ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง," วารสารไทย 16 (มิถุนายน 2526): 44-48.

4. การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการทำเสียงเลือกตั้ง แต่กำหนดโดยการออกพระราชกฤษฎีกาเป็นคราว ๆ ไป

จากการที่มีผู้ให้ความเห็น เกี่ยวกับการปัญหาค่าใช้จ่ายในการทำเสียงเลือกตั้ง โดยให้ความเห็นว่า ควรที่จะมีการยกเลิกการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการทำเสียงฯ กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการทำเสียงฯ ไว้เท่าเดิม หรือกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการทำเสียงไว้ แต่ปรับจำนวนเงินให้สูงขึ้นนอกจากนั้นยังมีผู้ให้ความเห็นอีกลักษณะหนึ่ง กล่าวคือ การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการทำเสียงฯ ไว้แต่กำหนดจำนวนเงินโดยการออกพระราชกฤษฎีกาเป็นคราว ๆ ไป ซึ่งมีผู้ให้เหตุผลว่า การที่กฎหมายปัจจุบันกำหนดค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นจำนวนตายตัวไม่เกิน 350,000 บาท นั้น ก่อให้เกิดข้อบกพร่องคือ

1. ตั้งแต่เริ่มมีการกำหนดค่าใช้จ่ายในการทำเสียงเลือกตั้งคนละ 350,000 บาท ในปี พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือย เกินจำนวน 350,000 บาท แต่ไม่มีกลไกอันใดที่จะดำเนินการเอาตัวผู้ฝ่าฝืนกฎหมายมาลงโทษ
2. เมื่อกฎหมายไม่มีผลจริงจึงดังกล่าวข้างต้นก็เลยเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี จึงมีคนเอาอย่างทำตามกันเรื่อย ๆ ไปจนกลายเป็นประเพณีที่จะต้องปฏิบัติ
3. เมื่อยอมให้รายหนึ่งใช้เงินเกินได้ คู่ต่อสู้ก็จำเป็นต้องทำบ้าง มิฉะนั้นจะเสียเปรียบเท่าที่ผ่านมามีแต่ดำเนินคดีกับผู้ไม่ยื่นบัญชีค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นคนละเรื่อง คือไม่เกี่ยวกับความนิยมของประชาชนในตัวผู้สมัครแต่อย่างใดเลย แต่กฎหมายกลับลงโทษอย่างรุนแรง คือ เพิกถอนสิทธิในทางการเมืองเสียด้วย
4. กฎหมายนี้ใช้เป็นเวลา 10 ปีแล้ว ในระหว่าง 10 ปีนี้ค่าของเงินเปลี่ยนแปลงไปมากแต่ไม่เคยมีการปรับปรุงอัตรา 350,000 บาท ดังนั้นเงินจำนวนนี้ถ้าจะนำมาใช้จ่ายในสมัยปัจจุบันย่อมไม่พอแน่
5. กฎหมายปัจจุบันไม่เคยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายผันแปรตามสภาพแห่งท้องถิ่นและจำนวนประชากรที่มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้งในท้องถิ่นทุรกันดารย่อมแพงกว่าในท้องถิ่นที่มีการคมนาคมสะดวกสบาย หรือในเขตที่มีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งมาก ค่าใช้จ่ายย่อมสูงกว่าในท้องถิ่นที่มีผู้ใช้สิทธิน้อย

ดังนั้น ผู้ที่ให้ความเห็นในลักษณะดังกล่าวนี้ เห็นควรที่จะมีการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครฯ เอาไว้เป็นตัวเลขยื่นจำนวนหนึ่ง และต้องมีการกำหนดค่าใช้จ่ายผันแปรขึ้นอีกจำนวนหนึ่งสำหรับแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยนำเอา ความสะดวกเกี่ยวกับการคมนาคมในท้องถิ่น และจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งขึ้นมาประกอบการพิจารณาด้วย กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายนี้ควรมีฐานจากจำนวนประชากรต่อหัวบวกกับพื้นที่ต่อตารางกิโลเมตร วิธีนี้จะทำให้วงเงินที่กำหนดจะสัมพันธ์กับค่าของเงินและค่าครองชีพตามภาวะที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของแต่ละเขตเลือกตั้งซึ่งในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ก็ใช้วิธีการคำนวณแบบดังกล่าวนี้ อันจะมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายแต่ละพื้นที่แตกต่างกันและถูกต้องตามความเป็นจริง นอกจากนี้การกำหนดจำนวนเงินทั้ง 2 ประการ ดังกล่าวนี้นี้จะต้องมีการทบทวนเปลี่ยนแปลงทุกระยะ เช่น ทุก 2 ปี หรือ 3 ปี เพื่อให้สัมพันธ์กับค่าของเงินและค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจจะกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาที่จะออกมาในการเลือกตั้งแต่ละคราวไป⁶

ซึ่งวิธีการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะทำให้ การกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครฯ สอดคล้องกับสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย ในปัจจุบัน รวมทั้งสอดคล้องกับความเป็นจริงในสภาพของแต่ละเขตเลือกตั้งที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความยืดหยุ่นและตรงกับข้อเท็จจริง

อนึ่งการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีดังกล่าวนี้ ก็ไม่สามารถที่จะทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ยิ่งถ้าหากว่าประเทศไทยได้จัดให้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว เช่น ในปี พ.ศ. 2532 ก็อาจจะต้องกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพียงการหาเสียงตามมาตรา 32 ไว้แบบเดิม แต่ต้องปรับจำนวนเงินให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราค่าครองชีพของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาจดูได้จากดัชนีราคาผู้บริโภค และอัตราเงินเฟ้อ (ดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้วัดภาวะค่าครองชีพ ทั้งนี้ดัชนีราคาผู้บริโภคได้ยึดระดับราคาสินค้าในปี 2519 เป็นปีฐาน)⁷ ซึ่งเห็นได้ว่า ดัชนีราคา

⁶ รายงานคณะกรรมการการปกครองของวุฒิสภา ประกอบการพิจารณาครั้งที่ 1/2530 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2530.

⁷ หนังสือพิมพ์รายวันกรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที 15 สิงหาคม 2531.

ผู้บริโภคตั้งแต่ ปี 2522-2531 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 84.2 และอัตราเงินเฟ้อก็สูงขึ้นเรื่อย ๆ (โปรดดูตารางที่ 9) ซึ่งปัจจุบันก็ได้มีการนำดัชนีราคาผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้อไปใช้ในการพิจารณาเปลี่ยนแปลงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หรือแม้แต่ในการพิจารณาปรับปรุงเงินเดือนของข้าราชการ ผู้เขียนจึงเห็นว่า อาจกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายเพื่อการหาเลี้ยงลูกตั้งใน พ.ศ. 2532 เป็นจำนวนเงินประมาณ 700,000 บาท

ตารางที่ 9

ค่าจ้างขั้นต่ำและดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป ปี 2520 - 2531

ปี	กรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียง		ดัชนีราคา ผู้บริโภค (2519=100)	อัตรา เงินเฟ้อ (ร้อยละ)
	ค่าจ้างขั้นต่ำ บาท/คน/วัน	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		
2520	28	12.0	107.8	7.6
2521	35	25.0	116.1	7.9
2522	45	28.6	127.6	9.9
2523	54	20.0	152.7	19.7
2524	61	13.0	172.1	12.7
2525	64	4.9	181.1	5.2
2526	66	3.1	187.9	3.8
2527	66	0.0	189.5	0.9
2528	70	6.1	194.1	2.4
2529	70	0.0	197.7	1.9
2530	73	4.3	202.6	2.5
2531	73	0.0	211.8	4.5

ที่มา : กองระดับราคาและกรมแรงงาน

อย่างไรก็ตามการกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยการกำหนดเป็นพระราชกฤษฎีกาออกเป็นคราว ๆ ไป ดังกล่าวนี้อาจมีผู้ให้ความเห็นคัดค้านว่ามีข้อเสียคือการที่กำหนดค่าใช้จ่าย โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกานี้ จะทำให้ผู้มีอำนาจในการออกพระราชกฤษฎีกา ซึ่งก็คือรัฐบาลย่อมได้เปรียบในการกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นรัฐบาลผสมที่มีหลายพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาลย่อมได้เปรียบในการกำหนดค่าใช้จ่าย เช่นอาจจะกำหนดค่าใช้จ่ายในเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครฯ ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคของตนมีสิทธิได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมากเพื่อที่จะได้ใช้เงินในการหาเสียงมาก เป็นต้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมได้

กลไกในการป้องกันและควบคุมค่าใช้จ่ายนอกกฎหมาย

ปัจจุบันค่าใช้จ่ายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงนั้นจะประกอบด้วยรายจ่ายหลายประเภท นับตั้งแต่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการโฆษณาหาเสียงเพื่อประชาสัมพันธ์ตนเอง อันเป็นค่าใช้จ่ายที่ถูกต้องตามกฎหมาย และค่าใช้จ่ายสำหรับซ่อมแซมสาธารณูปโภคให้แก่ท้องถิ่น รวมทั้งการนำเงินไปแจกจ่ายเพื่อซื้อคะแนนเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น อันเป็นค่าใช้จ่ายนอกกฎหมาย ซึ่งค่าใช้จ่ายนอกกฎหมายนี้ นับวันจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับกลไกในการควบคุมค่าใช้จ่าย ดังกล่าวไว้หลายประการ ดังนี้

ก) การแบ่งเขตเลือกตั้ง น่าจะได้มีการพิจารณาแบ่งเขตเลือกตั้งให้เล็กลง และมี ส.ส. เพียงคนเดียว เพราะจะทำให้มีการใช้อิทธิพลในการทุ่มซื้อคะแนนเสียงลดน้อยลง เนื่องจากประชาชนรู้จักผู้สมัครแต่ละคนเป็นอย่างดี เช่น พรรคการเมืองใดเลือกคนที่มีอิทธิพลหรือคนที่มีเงินที่ไม่มีคุณธรรมแต่ใช้เงินซื้อคะแนนเสียงในการเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นประชาชนก็จะไม่เลือก และหันไปเลือกพรรคการเมืองที่ส่งคนดีมีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม เป็นต้น แนวโน้มก็คือ พรรคการเมืองก็จะถ่วงถ่วงเลือกคนดีมีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมมากขึ้น ในที่สุดการทุ่มเงินซื้อเสียงก็จะลดน้อยลงโดยปริยาย นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้คนดี มีความรู้ มีความสามารถ และมีทุนน้อยได้มีโอกาสแข่งขัน เป็นผู้แทนราษฎรได้ เพราะการที่เขตเลือกตั้งใหญ่นั้นจะต้องใช้ทุนมากในการเลือกตั้ง

แต่เขตที่แคบ ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งก็น้อยลง นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนได้รู้จักผู้สมัครเป็นรายคน เป็นอย่างดีประชาชนทราบว่าใครเป็นคนเช่นใด และจะได้ออกเสียงเลือกตั้งอย่างมีสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามก็มีผู้คัดค้านว่าการกำหนดเขตเลือกตั้งให้แคบลง และมี ส.ส. เพียงคนเดียวย่อมมีการซื้อเสียงได้ง่าย แต่ถ้ากำหนดเขตเลือกตั้งให้กว้างก็อาจจะมีการซื้อเสียง แต่ก็ซื้อได้จำกัด ฉะนั้นควรกำหนดเขตเลือกตั้งให้กว้าง เช่น เขตหนึ่งมี ส.ส. ได้ 10 หรือ 20 คน จังหวัดเล็กก็ให้รวมกัน

ข) การกำหนดภูมิภาคของสมาชิกรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

กฎหมายควรมีการกำหนดภูมิภาคของสมาชิกรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตที่จะสมัครไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตที่จะลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนถึงวันเลือกตั้ง เพื่อเป็นการป้องกันการย้ายถ่ายเทเสียงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และป้องกันนายทุนจากจังหวัดอื่นไปสมัครรับเลือกตั้ง โดยทุ่มเงินซื้อเสียงจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากนั้นยังเป็นการแสดงเจตนาล่วงหน้าของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าจะได้รับใช้ หรือ เสนอตัวเองเป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นอันเป็นการวางแผนล่วงหน้า แต่อย่างไรก็ตามก็มีผู้โต้แย้งว่า การกำหนดภูมิภาคของสมาชิกฯ ดังกล่าวนี้นั้นเป็นการขัดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลในฐานะที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย

ค) การขยายฐานของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นอายุ 18 ปีขึ้นไป

ควรมีการขยายฐานของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นอายุ 18 ปีขึ้นไป เพื่อขยายฐานของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีผู้ลงคะแนนเสียงมากขึ้นและมีคุณภาพมากขึ้น อันเป็นการช่วยแก้ไขการซื้อคะแนนเสียง เพราะผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มักเป็นผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองสูงมีความกระตือรือร้น และรักระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้เป็นการป้องกันการซื้อคะแนนเสียงได้มาก ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยทั้งหลายส่วนใหญ่ เช่น ก็ได้มีการกำหนดอายุผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้ 18 ปีเช่นเดียวกัน (โปรดดูรายละเอียดในตารางที่ 10)⁸

⁸ อัครเมศวร์ ทองนวล, "การเลือกตั้งแบบเขตละ 1 คน," รัฐสภาสาร

ง) ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ส่งสมัครรับเลือกตั้ง
ไม่น้อยกว่า 3 ปี

ควรมีการแก้ไขคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยจะต้องกำหนดให้
ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ส่งสมัครรับเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
กล่าวคือ นายทุนหรือนักธุรกิจการเมืองจะต้องใช้เวลาและเงินซื้อคะแนนเสียงติดต่อกันอย่าง
น้อย 3 ปี ซึ่งคงไม่มีใครกล้าลงทุนมากขนาดนั้น และทำให้ประชาชนและพรรคคู่แข่งหน้าเป็น
ปี ๆ ว่าใครจะสมัครที่จังหวัดไหนทำให้กลุ่มเล็ก ๆ ในพรรคจะหมดไป เพราะหากโดนไล่ออก
จากพรรคจะต้องใช้เวลาอยู่พรรคจะต้องใช้เวลาอยู่พรรคใหม่อีก 3 ปี จึงจะมีสิทธิสมัคร ส.ส.

รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิออกเสียงและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบางประเทศ

ประเทศ	สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง		สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง	
	อายุ	ถิ่นที่อยู่	อายุ	ถิ่นที่อยู่
1. ออสเตรเลีย	18 ปี	อยู่ในประเทศหรือรัฐ	18 ปี	ผู้สมัครไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในเขตเลือกตั้งแต่ต้องอยู่ในประเทศอย่างน้อย 12 เดือน
2. บราซิล	18 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้ง	21 ปี	ผู้สมัครต้องอยู่ในรัฐที่ต้องเลือกตั้งมากกว่า 1 ปี
3. สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม	18 ปี	-	21 ปี	-
4. ฝรั่งเศส	18 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้งอย่างน้อย 6 เดือน	23 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอาศัยอยู่ในเขตเลือกตั้ง
5. สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน	18 ปี	อยู่ในประเทศ	21 ปี	-
6. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	18 ปี	อยู่ในประเทศอย่างน้อย 1 เดือน	21 ปี	ผู้สมัครต้องอยู่ในประเทศอย่างน้อย 3 เดือน
7. อิสราเอล	18 ปี	-	21 ปี	-
8. ปากีสถาน	18 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้ง	25 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง
9. อัฟริกาใต้	18 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้งในวันที่เลือกตั้ง	28 ปี	ผู้สมัครต้องอยู่ในประเทศเกินกว่า 5 ปี แต่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง
10. สวีเดน	18 ปี	อยู่ในประเทศอย่างน้อย 5 ปี	18 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง
11. สหภาพโซเวียต	18 ปี	-	23 ปี	-
12. อังกฤษ	18 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้งในวันที่เลือกตั้ง	21 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง
13. สหรัฐอเมริกา	18 ปี	อยู่ในรัฐ	25 ปี	ผู้สมัครต้องอยู่ในรัฐที่เลือกตั้ง
14. แชวี	18 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้งอย่างน้อย 1 ปี	25 ปี	-
15. เดนมาร์ก	20 ปี	อยู่ในประเทศ	20 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้งแต่ต้องอยู่ในประเทศ
16. ญี่ปุ่น	20 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้ง	25 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง
17. สาธารณรัฐเกาหลี	20 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้ง	25 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง
18. อินเดีย	21 ปี	อยู่ในเขตเลือกตั้ง	25 ปี	ผู้สมัครไม่ต้องอยู่ในเขตเลือกตั้ง

ประเทศ	สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง		สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง	
	อายุ	ถิ่นที่อยู่	อายุ	ถิ่นที่อยู่
19. เบลเยียม	21 ปี	อยู่ในประเทศไม่น้อยกว่า 6 เดือน	25 ปี	ผู้สมัครต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศ
20. เนเธอร์แลนด์	18 ปี	-	25 ปี	-
21. สกอตแลนด์	21 ปี	อยู่ในประเทศ	25 ปี	ผู้สมัครต้องอยู่ในประเทศ
22. อิตาลี	18 ปี	-	25 ปี	-
23. อัลบาเนีย	18 ปี	-	-	-
24. บัลแกเรีย	18 ปี	-	-	-
25. เชคโกสโลวาเกีย	18 ปี	-	-	-
26. ฮังการี	18 ปี	-	-	-
27. โรมาเนีย	18 ปี	-	-	-
28. โปแลนด์	18 ปี	-	21 ปี	-
29. สาธารณรัฐประชาชนจีน	18 ปี	-	18 ปี	-
30. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี	17 ปี	-	17 ปี	-
31. แคนาดา	18 ปี	-	-	-
32. ฟินแลนด์	18 ปี	-	-	-
33. ฟิลิปปินส์	18 ปี	-	-	-

ที่มา: อัครเมศวร์ ทองนาค, "การเลือกตั้งแบบ เขตละหนึ่งคน," รัฐศาสตร์

35 (ตุลาคม 2530): 48-60.

จ) การกำหนดระยะเวลาเตรียมการเลือกตั้งให้น้อยลง

การกำหนดระยะเวลาสำหรับเตรียมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครควรให้น้อยลงกว่า 30 วัน ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้สมัครฯ ใช้เงินในการซื้อเสียง หรือ ใช้จ่ายในสิ่งที่มีกฎหมายลดน้อยลงได้เนื่องจากไม่มีเวลาพอ แต่จะเป็นผลดีสำหรับผู้สมัครฯ ที่ได้มีการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าเป็นปี ๆ เพราะเป็นที่รู้จักของประชาชนอยู่แล้ว และจะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

ฉ) การแต่งตั้งคณะกรรมการกลาง (คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง)

การกำหนดนโยบาย และบริหารการเลือกตั้ง ควรที่จะได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางขึ้นมาคณะหนึ่ง ซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐสภา ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และบริหารการเลือกตั้ง โดยอาจกำหนดมาตรการที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้ง ฐานะทางการเงินของพรรคการเมืองและการกระทำที่ล่วงพ้นที่จะกระทบกระเทือนต่อความบริสุทธิ์ยุติธรรมของการเลือกตั้ง เพื่อควบคุมตรวจสอบและรักษาความบริสุทธิ์ยุติธรรมของการเลือกตั้งอย่างเป็นกลางและเป็นธรรม ทั้งในด้านการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง รวมทั้งควบคุมกลไกของรัฐทุกระดับให้เป็นกลางในการเลือกตั้งด้วย ซึ่งในต่างประเทศ เช่น อินเดีย และมาเลเซีย ก็มีคณะกรรมการดังกล่าวนี้มาช้านานแล้วโดยใช้ชื่อว่า คณะกรรมการดำเนินการเลือกตั้ง⁹ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันก็ได้มี ส.ส. บางท่านได้เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง ต่อสภาผู้แทนราษฎรมีชื่อว่า คณะกรรมการอำนวยความสะดวกเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการรัฐสภา เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้อำนวยการสำนักงานประมวลอธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมตำรวจ เป็นกรรมการ อธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการ และเลขาธิการ และรองอธิบดีกรมการปกครอง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ โดยคณะกรรมการ

⁹ เกษม ศิริสัมพันธ์, "ปรับปรุง พ.ร.บ. เลือกตั้ง," สยามรัฐ: 11 พฤศจิกายน 2529: 9.

อำนาจการเลือกตั้งนี้มีหน้าที่ควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทุกระดับและรายงานต่อ นายกรัฐมนตรี

ช) ในการเลือกตั้งทุกระดับ รัฐควรจัดให้มีหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งใน หมู่บ้าน

อย่างไรก็ดี หากยังไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวนี้ได้ รัฐควรจ่ายเงิน ค่าพาหนะรับส่งให้แก่ผู้เลือกตั้งในชนบทซึ่งมีที่อยู่ห่างไกลจากที่เลือกตั้ง

เนื่องจากหมู่บ้านในชนบทของไทยเป็นจำนวนมาก ที่ไม่มีหน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้งประจำหมู่บ้าน จึงทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านดังกล่าวนี้ ต้องเดินทางไป ออกเสียงลงคะแนนในหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีระยะทางไกล และอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก จน เป็นเหตุให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความย่อท้อไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง และบางคนถือว่าเป็นหน้าที่ ของผู้มีครรับเลือกตั้งที่จะต้องจัดหาพาหนะให้ ถ้าต้องการให้พวกเขาลงคะแนนเสียงสนับสนุน ให้กับผู้สมัครฯ อย่างไรก็ตามถ้ารัฐไม่สามารถดำเนินการจัดให้มีหน่วยเลือกตั้งในทุกหมู่บ้านได้ อาจเนื่องมาจากการขาดงบประมาณดำเนินการ และขาดบุคคลากรที่จะเป็นเจ้าหน้าที่งานใน การดำเนินการเลือกตั้ง รวมทั้งอาจเป็นการไม่คุ้มค่าใช้จ่ายที่รัฐจะต้องเสียเพิ่มเป็นจำนวนมาก เพราะบางหมู่บ้านมีผู้เลือกตั้งเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ดังนั้น รัฐควรจะจ่ายค่าพาหนะหรือจัดยานพาหนะ ให้แก่ผู้เลือกตั้ง เฉพาะผู้เลือกตั้งในชนบทซึ่งอยู่ห่างไกลจากที่เลือกตั้งเท่านั้น อันเป็นการจูงใจ ให้ผู้เลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนนมากขึ้น และยิ่งผู้เลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนนมากเท่าใด ก็เชื่อว่าการทุจริตในการเลือกตั้ง จะมีน้อยลงเท่านั้น และการจ่ายค่าพาหนะดังกล่าวก็มีลักษณะ สอดคล้องกับการจ่ายค่าพาหนะแก่ผู้มา เป็นพยานศาลตามหมายเรียกในคดีแพ่ง หรือผู้มา เป็น พยานศาลในคดีอาญาตามหมายเรียกของพนักงานอัยการ